

УДК 373(091)

© Юшко О. В., 2018 р.

<http://orcid.org/0000-0003-3812-292X>

<http://doi.org/10.5281/zenodo.1411537>

О. В. Юшко

ПОПЕРЕДЖЕННЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ СТУДЕНТІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У статті проаналізовано основні напрями попередження девіантної поведінки студентів у закладах вищої освіти. До провідних напрямів віднесено: удосконалення системи роботи закладів вищої освіти з формування здорового способу життя; підготовку викладачів до формування здорового способу життя студентів, профілактики їхньої девіантної поведінки; вивчення теоретичних основ профілактики девіантної поведінки студентів вищої школи в поєднанні з практичною реалізацією їх вимог у повсякденній життєдіяльності; просвіту батьків про здоровий спосіб життя, профілактику шкідливих звичок, шляхи вироблення в молоді імунітету до негативних впливів оточуючого середовища; широку пропаганду питань профілактики девіантної поведінки студентів у засобах масової інформації; відновлення і вдосконалення студентського самоврядування, яке розвиває організаторські здібності, почуття відповідальності, ініціативу, на якому можна побудувати роботу студентської молоді з профілактики девіантної поведінки за участю вчителів та батьків. До перспективної тематики подальших наукових пошуків віднесено питання організації профілактичної діяльності зі студентами на заняттях з фізичної культури та спорту.

Ключові слова: профілактика, девіантна поведінка, студентська молодь, заклади вищої освіти.

Юшко А. В. Предупреждение девиантного поведения студентов в учреждениях высшего образования. В статье проанализировано основные направления предупреждения девиантного поведения студентов в учреждениях высшего образования. К ведущим направлениям отнесены: совершенствование системы работы высших учебных заведений по формированию здорового образа жизни; подготовку преподавателей к формированию здорового образа жизни студентов, профилактики их девиантного поведения; изучение теоретических основ профилактики девиантного поведения студентов высшей школы в сочетании с практической реализацией их требований в повседневной жизнедеятельности; просвещение родителей о здоровом образе жизни, профилактике вредных привычек, путях выработки у молодежи иммунитета к негативным воздействиям окружающей среды; широкую пропаганду

профілактики девіантного поведіння студентів в засобах масової інформації; відновлення і удосконалення студентського самоуправління, яке розвиває організаторські здатності, почуття відповідальності, ініціативу, на якому можна побудувати роботу студентської молоді по профілактиці девіантного поведіння з участю вчителів і батьків. К перспективній тематиці дальніших наукових пошуків віднесені питання організації профілактичної діяльності со студентами на заняттях по фізичній культурі і спорту.

Ключові слова: профілактика, девіантне поведіння, студенти, вищі навчальні заклади.

Yushko O. V. Prevention of students' deviant behavior in institutions of higher education. Today in Ukraine the problem of prevention of students' deviant behavior becomes especially acute due to the fact that the upbringing of the younger generation occurs in difficult social, economic and political conditions. This situation leads to the increase of deviations in the youth environment: the increase in the number of students who violate the rules of behavior, following the road of alcoholism, drug addiction, prostitution, who are HIV-infected; the proportion of unlawful, aggressive behavior of the student youth goes up.

While searching effective ways of scientific solution of these problems it is necessary to determine the main directions of prevention of students' deviant behavior in high school. The study and synthesis of scientific and pedagogical sources lead to the conclusion that the main directions of prevention of students' deviant behavior in high school can include: improvement of the system of work of higher educational institutions on the formation of a healthy lifestyle; preparation of teachers for the formation of students' healthy lifestyle, prevention of their deviant behavior; study of the theoretical bases of the preventive maintenance of students' deviant behavior in combination with the practical realization of their requirements in daily life; education of parents about a healthy lifestyle, bad habits prevention, ways of developing young people's immunity to negative environmental influences; widespread advocacy of preventive measures for students' deviant behavior in the media; the rehabilitation and improvement of student self-governance, which develops organizational skills, a sense of responsibility, an initiative and can help to organize the work of student youth on the prevention of deviant behavior with the participation of teachers and parents. The prospective topics of the further scientific research include the organization of preventive activities with students at sports classes.

Keywords: prevention, deviant behavior, students, higher educational institutions.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Сьогодні в Україні проблема профілактики девіантної поведінки студентської молоді набуває

особливої гостроти з огляду на те, що виховання молодого покоління відбувається в складних соціальних, економічних і політичних умовах. Така ситуація призводить до зростання девіацій у молодіжному середовищі: збільшується кількість студентів, які порушують норми поведінки, стаючи на шлях алкоголізму, наркоманії, проституції, є ВІЛ-інфікованими; збільшується питома вага протиправної, агресивної поведінки студентської молоді.

У пошуках ефективних шляхів наукового розв'язання зазначених проблем варто визначити основні напрями попередження девіантної поведінки студентів у вищій школі.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблема профілактики девіантної поведінки дітей та молоді була предметом дослідження вчених різних галузей знань: медичної (В. Волков, Д. Давиденко, П. Половников), біомедичної (Ю. Лисицин, О. Щетинін), соціологічної (О. Вакуленко, О. Власова, Л. Жаліло, В. Климова, О. Яременко), психологічної (В. Ананьєв, І. Бех, Н. Максимова, С. Шапіро), юридичної (С. Гречанюк, Н. Остапенко). Педагогічні аспекти зазначеної проблеми вивчали Т. Алексеєнко, В. Афанасьєва, І. Бугайчук-Островська, З. Зайцева, Н. Клішевич, І. Козубовська, Т. Колесіна, Л. Линник, Н. Максимова, М. Окаринський, В. Оржеховська, Г. Пономаренко, М. Попов, О. Скавронська, І. Стрельчук, В. Терещенко, І. Федорченко, М. Фіцула, Б. Чердрецька, І. Шишова та інші.

Мета статті – визначити основні напрями попередження девіантної поведінки студентів у закладах вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Вивчення та узагальнення науково-педагогічних джерел приводить до висновку, що до основних напрямів попередження девіантної поведінки студентів у вищій школі можна віднести:

1. Удосконалення системи роботи закладів вищої освіти з формування здорового способу життя.

Здоров'я так і не стало головною цінністю для людини та суспільства, як і раніше домінує споживче, безтурботне ставлення до нього, здоровий спосіб життя не є пріоритетним і престижним у житті молоді людини, продовжує зберігатися тенденція збільшення кількості студентів – токсикоманів, тих, що вживають наркотики, алкоголь, нерозбірливі у сексуальних зв'язках.

Вважаємо за доцільне в цьому плані починати профілактичну роботу з подолання різних проявів девіації студентів, ознайомлення їх із основами здорового способу життя протягом усього періоду навчання у вищій школі. У різні роки робилися спроби введення до навчальних планів предметів, факультативів, спрямованих на формування здорового способу життя, профілактику девіантної поведінки молоді. До їх числа належали «Основи валеології», «Основи здоров'я», «Моє здоров'я», «Фізична культура і основи здоров'я», «Основи безпеки життєдіяльності» та ін. Наприклад, всебічною оздоровчою спрямованістю в кінці 90-х рр. ХХ століття відрізнявся інтегрований предмет «Основи здоров'я», який передбачав формування в студентській молоді мотивації на здоровий спосіб життя взагалі та подолання асоціальної поведінки зокрема.

До уваги викладачів пропонувався широкий вибір методів навчання: обговорення, мозковий штурм, розробка концептуальних карт, рольові ігри, дискусії, творчі проекти, навчальні контракти, інтерв'ю, розгляд та аналіз конкретних ситуацій, екскурсії, робота у групі, розв'язання проблеми тощо. Акцент у програмі робився на активну співпрацю, партнерство всіх учасників навчально-виховного процесу (студенти, педагоги, громадськість), що створювало передумови для реалізації особистісно орієнтованого навчання; стимулювання позитивних емоцій і почуттів молоді, індивідуалізацію навчального матеріалу; забезпечувало можливість роботи студентів з різними джерелами інформації; дозволяло відпрацьовувати практичні вміння щодо збереження та зміцнення свого здоров'я; забезпечувало вільний вибір учасниками взаємодії завдань і способу дій; стимулювало молодь до

самооцінки своєї діяльності; насичувало зміст інтегрованого предмета емоційним, особистісно значущим матеріалом. Однак, у навчальних планах сучасної вищої школи, на жаль, відсутній інтегрований курс «Основи здоров'я».

Процес вивчення основ здоров'я, питань формування здорового способу життя, профілактики девіантної поведінки повинен бути забезпечений якісними підручниками та навчально-методичною літературою. Наприклад, для студентської молоді – «Хрестоматія здоров'я», до якої увійшли б цікаві, доступні розповіді, факти, відомості про відомих і популярних людей, про їх ставлення до здоров'я, особистий досвід його збереження і зміцнення.

Знання, отримані під час навчання у вищій школі, повинні закріплюватися у позашкільній діяльності з залученням фахівців, працівників системи охорони здоров'я, психологів, тренерів, інструкторів зі спорту. Сьогодні в практику роботи вищої школи широко впроваджуються різні освітні і оздоровчі програми, що сприяють формуванню валеологічної грамотності, організації здорового способу життя, зміцненню здоров'я студентів, профілактиці їхньої девіантної поведінки.

У процесі організації профілактичної діяльності зі студентами на сьогоднішній день можна виділити три взаємопов'язані напрями:

- формування валеологічної грамотності;
- впровадження здоров'язберігаючих технологій та умов навчання;
- організація оздоровчої роботи в навчальний і в позанавчальний час.

Перспективним вважаємо організацію профілактичної роботи зі студентами шляхом координації програм з різних предметів, з виділенням у них валеологічного компонента, обліком міжпредметних зв'язків та інтеграції скоригованих програм з курсом фізичної культури, котрі забезпечують цілісне сприйняття отриманих знань про здоров'я, формування ціннісних орієнтацій на здоровий спосіб життя, спеціальних умінь і навичок збереження та зміцнення здоров'я.

Програмно-методичне забезпечення процесу профілактики девіантної поведінки студентів, як підкреслюють учені, можливо при наявності валеологічного стандарту, в якому будуть представлені зміст і система вимог до молоді. Такий стандарт повинен мати спіралевидний характер побудови, тобто від віку до віку передбачається постійне розширення і поглиблення знань про здоров'я та способи його збереження і зміцнення.

Найважливішим завданням у даний час є впровадження у практику вищої освіти здоров'язберігаючих технологій. Сьогодні під поняттям «здоров'язберігаючі технології» розуміють психолого-педагогічні технології, програми, методи, які спрямовані на виховання у студентів культури здоров'я, особистісних якостей, що сприяють його збереженню і зміцненню, формування уявлень про здоров'я як цінність, а також мотивації на ведення здорового способу життя. Реалізації технологій сприятимуть сприятливі умови навчання у вищій школі (відсутність стресів, адекватність вимог, адекватність методик навчання і виховання); оптимальна організація навчального процесу (відповідно до вікових, статевих, індивідуальних особливостей і гігієнічних вимог); необхідний, достатній і раціонально організований руховий режим.

Доповненням до здоров'язберігаючих технологій є організація днів здоров'я, турпоходів; проведення спортивних свят та бесід про здоров'я як зі студентами, так і їхніми батьками; випуск санітарних бюлетенів і листків здоров'я та ін.

2. Підготовка викладачів до формування здорового способу життя студентів, профілактики їхньої девіантної поведінки.

Вища школа усім своїм життям і діяльністю повинна демонструвати практичну реалізацію понять про здоров'я, здоровий спосіб життя, запобігання асоціальної поведінки. Насамперед, сам викладач повинен уважно ставитися до свого здоров'я, дотримуватися основ здорового способу життя, своїм прикладом пропагуючи його значимість у забезпеченні активної життєдіяльності, прагнути до того, щоб студенти обмінювалися з ним своїми

проблемами, сумнівами й думками з питань збереження свого здоров'я. Формуючи потребу в здоровому способі життя, педагог сам повинен бути взірцем для молоді, своїми діями не давати їм приводу сумніватися у правильності обраної стратегії.

Не можна не відзначити важливість організації та проведення систематичних курсів підвищення кваліфікації викладачів з обов'язковим включенням до їх тематики незалежно від змісту навчального предмета питань збереження і зміцнення здоров'я студентів, профілактики їхньої девіантної поведінки. Суттєву допомогу в цьому напрямі може надати вивчення спецкурсу «Соціально-педагогічні засади профілактики правопорушень дітей та молоді» і проведення спеціальної педагогічної практики в інспекціях у справах неповнолітніх. Як показало вивчення архівних матеріалів, на організацію профілактичної роботи зі студентами, схильними до проявів девіантної поведінки, суттєво вплинула ступінь готовності викладачів до проведення цієї відповідальної роботи.

З огляду на це, необхідне чітке визначення функцій кожного викладача і, насамперед, викладача фізичної культури, як організатора оздоровчої роботи серед студентської молоді, відповідального разом із педагогічним колективом за формування здоров'я, за виховання здорового покоління, позбавленого відхилень у своєму розвитку та поведінці. Рішення даної проблеми повинно здійснюватися в рамках предметних дисциплін вищої школи.

Великий потенціал закладений у таких предметах, як «Біологія», «Основа безпеки життєдіяльності», «Анатомія, фізіологія і гігієна людини», «Фізична культура», «Правознавство», так як їх зміст насичено інформацією про будову і функціонування людського організму, про значення здоров'я в житті людини, про здоровий спосіб життя і його компоненти, статевий розвиток юнаків і дівчат, пагубний вплив алкоголю, паління на дітей та молодь, правову та гігієнічну освіту. Однак цим не вичерпуються можливості

вищої освіти, інші предмети також мають великі резерви для профілактики девіантної поведінки студентської молоді.

Так, при вивченні рідної та іноземної мов можлива робота з текстами і написання диктантів на оздоровчу тематику, проведення дискусій, круглих столів, бесід («Здоров'я як передумова успішної кар'єри», «Мистецтво бути здоровим», «Я і мій спосіб життя», «Бережи здоров'я змолоду», «Як бути здоровим», «Здоров'я і краса» й ін.), тренінгів («Визнай свою позицію», «Як діяти в ситуації ризику»); при вивченні літературних творів – акцентування уваги студентів на позитивних прикладах ставлення героїв до свого здоров'я, на згубних наслідках пристрасті героїв до шкідливих звичок, здійсненні ними протиправних вчинків.

При вивченні історії можна демонструвати розуміння сутності здоров'я, його місця в житті людини, розкривати шляхи його збереження і зміцнення на різних етапах розвитку людства; включати історичні матеріали про українські народні традиції щодо ставлення до здоров'я, його збереження і зміцнення. У курсі географії доцільно показувати специфіку способу життя різних народів, різноманітних традицій заощадження здоров'я в залежності від умов існування.

3. Визначальне значення буде мати вивчення теоретичних основ профілактики девіантної поведінки студентів вищої школи в поєднанні з практичною реалізацією їх вимог у повсякденній життєдіяльності.

Роботу з вивчення теоретичних відомостей доцільно проводити в двох напрямках: по-перше, це робота щодо їх тлумачення, роз'яснення, по-друге, це привчання студентів до їх реалізації в побуті. Вивчення теоретичних основ здорового способу життя, профілактики шкідливих звичок та антигромадської поведінки повинно здійснюватися в єдності з практичним його впровадженням. Створення спеціальних ситуацій для практичного втілення правил і норм здорового способу життя, спілкування студентів у позакласних заходах дозволить побачити, як молода людина самостійно обирає відповідну

лінію поведінки, наскільки у неї сформовані навички і звички щодо протистояння негативному впливу оточуючого середовища, попередження асоціальної спрямованості.

Після вивчення окремих питань профілактики девіантної поведінки студентської молоді до них необхідно якомога частіше повертатися на заняттях, у позанавчальний час, у побуті, постійно нагадувати їх зміст, значення.

Велике значення щодо успішної організації профілактичної діяльності зі студентами вищої школи має використання різноманітних форм і методів. Найбільш переконливими серед них є живий приклад дорослих, екскурсії, туристичні походи та ін.

На жаль, сьогодні не набула поширення практика ведення студентами «Паспорта здоров'я» або «Щоденника здоров'я», запропонованих ученими в 90-ті роки ХХ ст. Щоденні спостереження за своїм здоров'ям, за змінами у фізичному і психічному стані можуть допомогти педагогам разом зі студентами коригувати індивідуальну програму самовдосконалення, саморозвитку, привчання до попередження асоціальної спрямованості. На наш погляд, також заслуговує на увагу і досвід складання індивідуальної картотеки студентів.

4. Просвіта батьків про здоровий спосіб життя, профілактику шкідливих звичок, шляхи вироблення в молоді імунітету до негативних впливів оточуючого середовища.

Незважаючи на цілеспрямований, спеціально організований навчально-виховний процес у вищій школі, основний виховний вплив на дітей та молодь мають, насамперед, батьки, які несуть відповідальність за їхнє виховання. На жаль, не всі батьки мають знання про шляхи збереження і зміцнення здоров'я дитини, про основні шляхи профілактики їхньої девіантної поведінки. Тому один із обов'язків вищої школи полягає в наданні батькам такої інформації. Ця пропагандистська та просвітницька робота

повинна мати системний характер і здійснюватися протягом усіх років навчання студента у вищій школі.

У цьому напрямі заслуговує уваги досвід, при якому викладачі звертаються до батьків не тільки в тих випадках, коли студент уже помічений у прояві шкідливих звичок та різноманітних девіацій, а й з метою профілактики, коли є тільки спроби долучитися до них. Запрошувати батьків необхідно не для повідомлення їм про негативні прояви з боку їхніх дітей, а і для того, щоб разом із батьками виявити причини пристрасті до згубних звичок, прояву елементів антигромадської поведінки і організувати сприятливі умови, за яких можливо запобігти їх формування.

З огляду на це, заслуговують на увагу проведення Днів здоров'я, університетських та міських спортивних свят з обов'язковим залученням батьків, що було традиційним для другої половини ХХ століття. У 70-80-ті роки ХХ століття популярними були спортивні змагання «Тато, мама і я – спортивна сім'я», які пропагували здоровий спосіб життя для всієї родини, сприяли її зміцненню та згуртуванню і, як наслідок, – створенню сприятливого клімату в сім'ї, що важливо для емоційного комфорту молодого покоління, його психічного здоров'я.

Спеціального вивчення потребує і зміст даної діяльності, яка полягала в ознайомленні батьків із правами та обов'язками дітей і молоді, пропагуванні серед них питань здорового способу життя та профілактики шкідливих звичок, ознайомленні сім'ї з питаннями соціально-правової охорони та з особливостями організації дозвілля молоді. Тільки тісна взаємодія сім'ї та вищої школи сприятиме вихованню у молодого покоління імунітету до негативних впливів оточуючого середовища, попередження асоціальної спрямованості їхньої поведінки.

5. Широка пропаганда питань профілактики девіантної поведінки студентів у засобах масової інформації.

У кожному закладі вищої освіти має бути достатня кількість популярної зарубіжної та вітчизняної літератури з питань збереження здоров'я, організації здорового способу життя, профілактики девіантної поведінки студентської молоді.

Необхідно організовувати колективні перегляди телевізійних передач, відеофільмів, відеороликів, презентацій відповідної тематики з метою профілактики асоціальної поведінки студентів. Доцільно відновити випуск університетських газет, відео або рукописних журналів, бюлетенів із нотатками самих студентів про досягнення в галузі фізичної культури, спорту, здоров'я, боротьби проти шкідливих звичок та перебудови ставлення молоді до оточуючої дійсності. Створювати куточки або кабінети здоров'я, які могли б стати своєрідними консультаційними центрами організації та пропаганди профілактики девіантної поведінки студентської молоді; сприяти проведенню круглих столів, дискусій, зустрічей, конференцій із залученням фахівців-медиків, психологів, валеологів.

б. Відновлення і вдосконалення студентського самоврядування, яке розвиває організаторські здібності, почуття відповідальності, ініціативу, на якому можна побудувати роботу студентської молоді з профілактики девіантної поведінки за участю вчителів та батьків.

Краще вивчити студента вищої школи і визначити ефективні засоби впливу на нього допоможуть поради вчених другої половини ХХ століття щодо поєднання опитувальних методів з іншими методами наукового пізнання (аналіз письмових завдань, твори студентів, опис проведення вільного часу тощо).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок. Проведений аналіз свідчить про те, що педагогічно цінний досвід з питань формування здорового способу життя студентської молоді, профілактики їхньої девіантної поведінки, накопичений у другій половині ХХ ст., необхідно творчо використовувати для вдосконалення сучасної системи

роботи вищих шкіл щодо збереження та зміцнення здоров'я молодого покоління, профілактики шкідливих звичок та правопорушень.

До перспективної тематики подальших наукових пошуків можна віднести питання організації профілактичної діяльності зі студентами на заняттях з фізичної культури та спорту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойчук Ю. Д. Еколого-валеологічна культура майбутнього вчителя: теоретико-методичні аспекти : [монограф.] – Суми : ВТД «Універ. книга», 2008. – 329 с.
2. Гапоненко Л. Соціально-психологічний тренінг як метод підготовки студентів до педагогічного спілкування // Рідна школа. – 2000. – вересень – С.30-32.
3. Доктринальна модель закону про пенітенціарну систему України // Бюлетень Київського Інституту внутрішніх справ. – 1997. – №2. – С.11-53.
4. Золочевський В. В. Теорія і практика організації фізкультурно-масової роботи із студентською молоддю у вітчизняній педагогіці (кінець ХІХ – перша половина ХХ ст.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.01; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2009. – 22 с.
5. Кривошеєва Г. Л. Формування культури здоров'я студентів університету : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.04; Луганськ. держ. пед. ун-т ім. Тараса Шевченка. – Луганськ, 2001. – 20 с.
6. Литовченко Г. О. Необхідні знання студентів факультету фізичного виховання, які сприяють формуванню здорового способу життя та пропагуванні його серед людей різного віку // Педагогіка, психологія та мед.-біол. пробл. фіз. виховання і спорту. – 2005. – № 6. – С. 28–34.
7. Юшко О. В. Сучасні напрями профілактики девіантної поведінки учнів // Матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф. «Спецпроект: аналіз наукових досліджень» (Харків, 30-31 травня 2011 року). – Х., 2011. – Т. 5. – С. 36-38.

REFERENCES

1. Boichuk, Yu. D. (2008). Ekoloho-valeolohichna kultura maibutnoho vchytelia: teoretyko-metodychni aspekty [Ecological and vaeological culture of the future teacher: theoretical and methodical aspects]. Sumy: VTD «Univer. Knyha», 329 p. (in Ukrainian).
2. Haponenko, L. (2000). Sotsialno-psykholohichnyi treninh yak metod pidhotovky studentiv do pedahohichnoho spilkuvannia [Social and psychological training as a method of the preparation of students for pedagogical communication]. Ridna shkola, pp. 30-32 (in Ukrainian).
3. Doktrynalna model zakonu pro penitentsiarnu systemu Ukrainy [The doctrinal model of the law on the penitentiary system of Ukraine] (1997). Biuleten Kyivskoho Instytutu vnutrishnikh sprav, 2, pp. 11-53 (in Ukrainian).
4. Zolochevskiy, V. V. (2009). Teoriia i praktyka orhanizatsii fizkulturno-masovoi roboty iz studentskoiu moloddiu u vitchyzniani pedahohitsi (kinets XIX – persha polovyna XX st.) [Theory and practice of organizing sports and mass work with student youth in the native pedagogy (the end of the XIXth – the first half of the XXth century)] (Abstract of candidate's thesis, H.S. Skovoroda Kharkiv National Pedagogical University). Kharkiv, Ukraine, 22 p. (in Ukrainian).
5. Kryvosheieva, H. L. (2001). Formuvannia kultury zdorovia studentiv universytetu [Formation of health culture of university students] (Abstract of candidate's thesis, Luhansk Taras Shevchenko National University). Luhansk, Ukraine, 20 p. (in Ukrainian).
6. Lytovchenko, H. O. (2005). Neobkhdni znannia studentiv fakultetu fizychnoho vykhovannia, yaki spryiaut formuvanniu zdorovoho sposobu zhyttia ta propahuvanniu

yoho sered liudei riznoho viku [Necessary knowledge of the students of the physical education faculty, which contribute to the formation of a healthy lifestyle and promotion of it among people of all ages.]. Pedagogika, psykholohiia ta medychno-biologichni problemy fizychnoho vykhovannia i sportu, 6, pp. 28-34 (in Ukrainian).

7. Yushko, O. V. (2011, May 30-31). Suchasni napriamy profilaktyky deviantnoi povedinky uchniv [Modern directions of prevention of students' deviant behavior]. Paper presented at VI International Science and Practical Conference "Special project: scientific researches analysis". Kharkiv, pp. 36-38 (in Ukrainian).

Інформація про автора:

Юшко Олексій Володимирович: ORCID: 0000-0003-3812-292X; кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри фізичного виховання Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», вул. Кирпичова, 2, м. Харків, Україна 61000 e-mail: eva@kpi.kharkov.ua

Information about the author:

Yushko Oleksii Volodymyrovych: ORCID: 0000-0003-3812-292X; PhD in Pedagogy, Docent, the Head of the Physical Education Department of the National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute, Kirpichova street, 2, Kharkiv, Ukraine 61000 e-mail: eva@kpi.kharkov.ua

---

Цитуйте цю статтю як: Юшко О. В. Попередження девіантної поведінки студентів у закладах вищої освіти // Теорія та методика навчання та виховання. 2018. № 44. С. 174-186. doi.org/10.5281/zenodo.1411537

Дата надходження статті до редакції: 05.03.2018

Стаття прийнята до друку: 28.03.2018